



The actor's point of view in terms of governance tendency to the health tourism: The case of Antalya¹

Yönetişim eğilimleri çerçevesinde sağlık turizmine aktörlerin bakış açısı: Antalya örneği

Zişan Korkmaz Özcan²

Abstract

Governance which means that governing structures act in unision instead of acting seperately is also very significant in the field of health. In this regard, governance approach aims at accomplishing the sense of simultaneous governing corresponding with creating policies and decision-making process by ensuring the participation not only the state but also citizens,private sector and non-governmental organizations (NGOS) as important factors of change.

This study aims at assessing whether deficiency in relation with the health tourism in Turkey relates to the governance or not. For that purpose, Antalya that is one of the most important provinces of Turkish tourism has been chosen as a range of application and magnitude of governance of Antalya in the field of health has been tried to be measured by carrying out survey study consisted of public-private institutions and organizations, and the authorities of non-governmental organizations with the over 106 people.

According to the results of the suvey, there is a lack of governance in the field of health tourism in Antalya, and this endangers the potential of health tourism. So, being collaborated an

Özet

Yönetim yapılarının tek başlarına hareket etmeleri yerine, birlikte düzenleme, birlikte yönetim, birlikte üretme ve kamu-özel işbirliğini içermekte olan yönetim, sağlık turizmi alanında da önemli bir yer tutmaktadır. Bu bağlamda yönetim yaklaşımı, politika oluşturma ve karar verme süreçlerine değişimin önemli aktörleri olarak sadece devletin değil; yurttaşların, özel sektör ve sivil toplum kuruluşlarının da katılımını sağlayarak birlikte yönetim anlayışını hayata geçirmeyi amaçlamaktadır.

Bu çalışmanın amacı, Türkiye'nin sağlık turizminde eksikliğinin yönetim olup olmadığını belirleyebilmektir. Bu amaçla, Türk turizminin en önemli illerinden biri olan Antalya, uygulama bölgesi olarak seçilmiş ve kamu-özel sektör kurum ve kuruluşları ile sivil toplum kuruluşlarının yetkili kişilerinden oluşan 106 kişi üzerinde yapılan anket çalışması yöntemiyle Antalya bölgesinin sağlık turizmi alanında yönetim boyutu ölçülmeye çalışılmıştır.

Anket çalışmasının sonuçlarına göre, Antalya'da sağlık turizmi alanında yönetim eksikliği vardır ve bu eksiklik sağlık turizmi potansiyelini tehdit eder sonucuna ulaşılmıştır. Bu bağlamda sağlık turizmi alanında yapılacak olan tanıtım, bilgilendirme ve uygulama faaliyetlerinin işbirliği

¹ This article summarizes a part of a doctoral thesis prepared at the Institute of Social Sciences, Suleyman Demirel University.

² Instructor Ph.D., Süleyman Demirel University, Gönen Vocational High School, zisankorkmaz@sdu.edu.tr

advertisement, information and application activity in harmony on the health tourism, and being established public policy are an important acquisition for both the country and Antalya in terms of economic, political, social and cultural.

içerisinde yapılması, kamu politikalarının da bu çerçevede oluşturulması hem ülkemiz, hem de Antalya ili açısından ekonomik, siyasal, sosyal ve kültürel anlamda önemli bir kazanç olacaktır.

Anahtar Kelimeler: Sağlık Turizmi, Antalya'da Sağlık Turizmi, Yönetişim.

Key Word: Health Tourism, Health Tourism in Antalya Province, Governance.

[\(Extended English abstract is at the end of this document\)](#)

1. GİRİŞ

Küreselleşme birçok sektörde olduğu gibi sağlık ve turizm alanında da etkisini göstermiştir. Bu iki sektörün dünya genelinde en hızlı gelişim gösteren sektörler arasında yer alması, devletlerin ekonomilerine olumlu katkılar sağlaması, insanların zamanlarının daha değerli olması, kaliteli yaşama verilen önemin artması gibi sebeplerle hem tatil hem de sağlık hizmetlerini alabilmeleri için imkanlar sağlanmıştır. Bu bağlamda bir kişinin sağlığına kavuşması, sağlığını koruması ya da geliştirmesi için yaşadığı ülkeden başka bir ülkeye ya da aynı ülke sınırları içerisinde kalarak başka bir bölgeye giderek belli bir süre o ülkenin/bölgenin sağlık ve tatil hizmetlerinden faydalanması sağlık turizmi alanının gelişmesini sağlamıştır. (Korkmaz Özcan ve Aydın, 2015) Dolayısıyla kamu yönetimi sürecinde sağlık turizmi sektöründe kamu politikası açısından meydana gelen değişimlerin neticeleri yönetim konusu ele alınarak incelenmiştir.

Antalya örneği üzerinde yapılan bu çalışmada Türkiye'de sağlık turizmi, kamu-özel sektör ve Sivil Toplum Kuruluşları (STK) gibi aktörlerin ele alınarak yönetim çerçevesinde incelenmesi amaçlanmıştır. Yapılan çalışmada ilk olarak "Değişim ve Yönetişim" bölümü çerçevesinde değişimin dinamiği görülen aktörler olarak devlet, STK ve özel sektör kesimleri ele alınarak incelenmiş, daha sonra ise "Sağlık Turizmi ve Yönetişimin Varlığına Dayalı Alan Araştırması" yapılarak iki bölüm üzerinde çalışmamız gerçekleştirilmiştir. Antalya'da otel, sigorta acentaları, tur operatörleri gibi özel sektör ile STK, kamu-özel hastaneler, il müdürlükleri, belediyeler, kaymakamlıklar ve bu alanda çalışmalar yürütmekte olan Valilik, Batı Akdeniz Kalkınma Ajansı (BAKA) gibi kurum ve kuruluşların sağlık turizmi alanında faaliyet yürüten birer yetkili kişisinden oluşan bir örneklem belirlenmiştir. Çalışmamız Antalya'nın sağlık turizmüne uygun bir potansiyele sahip olduğunu ortaya koymak açısından gerekli olup, Antalya'nın sağlık turizmi bakımından yönetim eksikliğinin olup olmadığına bakılması açısından da önem teşkil etmektedir. Zira Antalya'da yetkili kişiler üzerinde yapılacak olan anket çalışmasına göre yönetim eksikliğinin olup olmadığına ve bu eksikliğin sağlık turizmi açısından tehdit oluşturup oluşturmadığına bakılması açısından da gerekli görülmektedir.

2. DEĞİŞİM VE YÖNETİŞİM

Küreselleşme ve beraberinde gelen bölgeselleşme, yerelleşme eğilimlerinin yönlendirdiği süreçler içinde birçok faktörle birlikte önemli dönüşümler yaşanmaktadır. Yöneten-yönetilen arasındaki değişen ilişkilerin yeniden tanımlanmasını gerekli kılan bu süreçte bir taraftan sorumluluk, katılım, saydamlık gibi ilkeler kamu yönetimi yaklaşımlarında öne çıkarken, diğer taraftan da etkin ve verimli hizmet sunan birimler önem kazanmaktadır. Böylece bütün bu sözü edilen olguların birbiriyle uyum içinde olabileceği kavramsal çerçevenin yönetim kavramıyla hayata geçirilebileceği konusu gündeme gelmektedir. (Ökmen vd. 2004: 30; Ökmen ve Parlak, 2010: 302).

Geleneksel yönetim anlayışı ile ast-üst ilişkisine dayalı katı hiyerarşik bir yönetim ilişkisi yerini zamanla, inisiyatif dayalı Yeni Kamu Yönetimi (YKY) anlayışının gereklerine cevap verebilen, işbirliğini ön planda tutan yönetim olgusuna doğru bırakmıştır. Önceden belirlenen bir ortak amacı gerçekleştirmek için, tek öznel, merkezi, hiyerarşik iş bölümü içinde, araçsal rasyonelliği ön plana alarak üretim yapan, kaynakları ve yetkileri kendilerinde toplayan yönetimden, önceden belirlenen tek bir amaca doğru değil, insan haklarına dayalı performans ölçütlerini gerçekleştirecek, çok aktörlü, yerinden yönetişimci, çeşitli ağsal ilişkiler içinde, kendisi yapmaktan çok toplumdaki aktörleri yapabilir kılan, yönlendiren, kaynakların yönlendirilmesini kolaylaştıran yönetim anlayışına geçilmektedir. (Tekeli, 1996: 51; Özer, 2006: 60).

Kısaca tarihsel süreç bakımından; 21. yüzyılın yönetim anlayışının; 20. yüzyılın yönetim anlayışını oldukça kapsamlı bir değişime uğrattığı, merkezîyetçilik yerine, yerelliği, katı bürokrasi yerine katılımı, kapalılık yerine açıklığı, hiyerarşi yerine hesap verebilirliği ve sorumluluğu getirerek, (Özer, 2006: 63) önemli bir adım atılmasına sebep olduğu söylenebilmektedir. Değişim süreci karşımıza kamu yönetiminde "yönetişim" yaklaşımını beraberinde getirerek günümüzdeki bir çok yönetsel uygulamaları da etkilemektedir. Konumuz dahilinde öncelikle değişim içerisinde etkin olan aktörler ele alınacak olup, yönetişimin bu konuda ne denli önemli olduğuna değinilecektir.

2. 1. Devlet Yönetim Anlayışında Değişim ve Değişime Duyulan İhtiyaç

Küreselleşme sürecinde devletin doğası ve işlevleri konusundaki dönüşümlerde en fazla etkisi olan yeni liberalizm akımı devlete kısıtlı ve özel bir rol öngörmektedir. Buna göre devlet, piyasada oyunun kurallarını belirlemeli, ancak piyasaya müdahale etmemelidir. Devletin egemenliği küresel düzeyde yeni anlamlar kazanırken devletin faaliyetinin çapı küçülmekte ve iş görme biçimleri değişmeye başlamıştır. (Canpolat, 2011:58) Bu düzende devletin amacı, Anayasanın 5. maddesinde de belirtildiği üzere, insana hizmet etmek, insan hak ve özgürlüklerini güvenceye almaktır. Devlet bu amaca bağlı kaldığı ölçüde meşrudur ve görevleri bu amaçla sınırlıdır. Temel hak ve özgürlükleri, barışçılık esaslarını aşacak şekilde bir egemenlik hakkının sahibi değildir. İşte bu devlet modeli de liberal demokrasidir. (Berzeg, 1996:7)

1960'lı yıllardan günümüze kadar kamu yönetimini yeniden düzenleme çalışmalarının amacı, kamu hizmetlerini kamu yararını göz önünde tutarak yerine getirebilecek, etkin, verimli ve hızlı çalışabilen bir sistemi oluşturabilmektir. Kamu yönetimleri, özellikle son yıllarda politika, ekonomi, bilim ve teknolojide ortaya çıkan hızlı değişimlerin etkisi ile yeniden değerlendirmeye alınan ve değişimi zorunlu alanlardır. (Akçakaya ve Yücel: 15) Artık devletin daha hızlı, etkin ve verimli kararlar alabilmesinde yardımcı olacak şekilde dizayn edilmiş bir yönetim olgusu, demokratik yapılanma ve sonucunda daha mutlu toplum ve mutlu bireyler olması gerektiği anlayışı doğrultusunda bir değişim yaşanmıştır.

Herhangi bir şeyi bir düzeyden başka bir düzeye getirmeyi ifade eden değişim özellikle 90'lı yıllardan sonra kişisel ve kurumsal yaşamın konusu haline gelmiş ve bu durum yönetim anlayışında da değişikliklere gidilmesine sebep olmuştur. Artık organizasyonlarda Herakleitos'un da söylemiş olduğu gibi "değişmeyen tek şey değişim" olmuştur. (Koçel, 2010: 667) Kısaca belirtmek gerekirse, insan aklını kullanan herkes, global değişimi durdurmanın, geriye dönmenin mümkün olmadığını görebilmektedir. İnsan hak ve özgürlüklerine dayanan liberal demokrasi, devletin hakimiyeti kavramlarının terk edilmesi değişimin zorunlu hedefidir. (Berzeg, 1996:17) Dolayısıyla değişime duyulan ihtiyaçla beraber aktörler ortaya çıkmış ve yönetişimin oluşumunda bir çok alanda faaliyetlerini gösterebilmişlerdir. İhtiyaçla birlikte ortaya çıkmış olan bu aktörler çerçevesinde sağlık turizmi de işlevselliğini oluşturacak ve değişimden etkilenecek bir konumda yer alacaktır.

2.2. Değişimin Dinamiği Olan Yeni Aktörler ve Yönetişim

Değişimin içerisinde etkin rol oynayan devlet, özel sektör ve STK bir bütünün ayrılmaz parçaları olarak görülmektedir. Zira yönetim açısından da olmazsa olmaz olarak karşımıza çıkan bu aktörler, işbirliği içerisinde hareket olgusunu her parçanın önemini göstermektedir.

Yönetişim tüm aktörler arasında etkin bir iletişime dayandığından yönetişimin iyi uygulanabilmesi için etkili işleyen bir devlet, ilgili ve hareketli bir sivil toplum ve etkin piyasaların varlığı gerekmektedir. Ayrıca hem kamu kurum ve kuruluşlarının yönetici ve çalışanlarında hem de vatandaşlarda yönetişimi destekleyecek siyasal kültürün ve zihniyet değişiminin yerleştirilmesi, toplumun örgütlenme hakkının önündeki engellerin kaldırılarak sivil toplumun geliştirilmesi, tüm yönetsel süreçlerde saydamlığın ve hesap verebilirliğin oluşturulması, iyi işleyen bir yargı sisteminin kurulması bu alanda yapılabilecek uygulamalar arasında dikkat çekmektedir. (Erkek, 2013: 22)

Küreselleşme beraberinde kamu ve özel kesim alanlarının görünüşünde, “Sivil yönetimden sivil olmayan yönetme” biçiminde devlet ve kamu yönetiminin niteliğinde ve faaliyetlerinde ciddi dönüşümler ortaya koymaktadır. (Farazmand: 264-265) Zira yeniden yapılandırma yönünde gerçekleştirilen mevzuat değişikliklerinin önemli bir yanı da YKY anlayışı ve yönetim dinamikleri ile paralel düzenlemeler içermesidir. Süreç içerisinde yerel yönetimleri yalnızca sınırlı hizmetler üreten ve merkezi yönetimin bir uzantısı olarak gören anlayıştan, özerk, demokratik, katılımcı ve saydam yerel yönetim anlayışına geçilmekte olduğu söylenebilmektedir. (Ökmen, 2010: 69) Böylece hem ülke içinde hem de uluslararası her türlü ilişkilerde ortaya çıkan aktörler değişimin belirleyicileri olarak karşımıza çıkmaktadırlar.

2.2.1. Devlet

Küreselleşen devlet, kamu yönetimini az şeyle çok iş yapmaya zorlamaktadır. (Farazmand: 266) Bu yüzden devlet, yönetimde en önemli aktörlerden biridir. Yönetimine katılan diğer aktörler ise hükümetin yapılanmasına bağlı olarak değişmektedir. Örneğin, kırsal bir alanda, devletin dışındaki diğer aktörler toprak ağaları, köylü çiftçi birlikleri, kooperatifler, sivil toplum örgütleri gibi çeşitli şekillerde yer alabilirken; başka bir yapılanma olarak kentsel yönetişimde ise dini liderler, finans kurumları, siyasi partiler vb. örgüt yapılanmasına rastlanmaktadır. (United Nations Economic and Social Commission for Asia and the Pacific, 2013)

Yönetişimin en fazla bilinen karşılığı, hükümet olmadan yönetmedir. Hükümet olmadan yönetme, bürokrasideki hiyerarşi yerine eşitler arası ilişkiyi, yöneten-yönetilen ayrımı yerine de birlikte yönetme ilkesini öne çıkaran bir yaklaşımdır. (Bayramoğlu, 2008: 1405) Görüldüğü gibi, yönetim, devletin rolünde önemli değişiklikler öngörmekte; devlet merkezli yönetimden toplum merkezli yönetime geçişi karşımıza çıkarmaktadır. Bu görüşe göre, devletin rolü doğrudan hizmet sunmak yerine toplumdaki bireyleri, özel sektör ve sivil toplum örgütlerini güçlendirmek, desteklemek, yetkilendirmek, yönlendirmek ve yapabilirliklerini artırmak olarak görülmektedir. (Sözen ve Alga, 2009: 13) Dolayısıyla yönetişimin sahip olduğu özellikleri devam ettirebilmesi açısından kamu yönetiminin de şeffaf olması, katılımcı bir anlayışla hareket etmesi, etkinlik ve verimlilik açısından planlarını gerçekleştiriyor olması ve bunları yaparken de vatandaş odaklı hareket etmesi gerekmektedir.

Adam Smith sağlık gibi hayati önem taşıyan sektörlerin, devlet tarafından yürütülüp üretimi yapılması gerektiğini savunmuştur. Aslında yeri geldiğinde devletin yetişemediği yerde özel firmaların da hizmete girmesi gerektiğini savunmaktadır. Malta bunun en güzel örneğidir. Malta da bulunan 2 büyük sağlık şirketi devlete katkı sağlayabilmek için devletin yetişmediği yerde devlete yardım etmektedir. İki dev şirket ekonomik güçlerini birleştirip ülkeye para ile sağlık hizmeti ihraç

etmekte, tıp alanında ciddi çalışmaları olan doktorları davet etmekte, dış hekimleri getirtmekte, yeni hastaneler inşa etmekte, SPA merkezleri gibi yerlerin yapımında önemli yatırımlar yapmaktadırlar. (Reisman, 2010:124) Bu bağlamda kamu sektörünün yanında ona destek olacak ve yükünü hafifletecek özel sektör ve STK'nın varlığı ve işbirliği halinde birlikte sağlık turizmi sektörünü destekleyici nitelikte çalışması kazanç sağlamanın yanında iş yükünün azaltılması anlamında da önem arz etmektedir. Zira etkin ve verimli hizmet sunumu daha başarılı sunulmaya çalışılmış olacaktır.

Türkiye'de sağlık turizmi alanında politika ve düzenlemeye ihtiyaç duyulmasıyla yabancılara sunulan sağlık hizmeti kavramı altında kamu sağlık birimlerinin daha etkin rolü gereklilik arz etmeye başlamıştır. Devlet, sağlık turizmi alanında zaten bir düzenleyici olarak vardır. Bu varlığını daha etkin ve standart hale getirmelidir. Bu amaçla yeni düzenlemeleri ve standartları oluşturmaktadır. Buna bağlı olarak sadece özel sektörün değil, kamu hastane ve diğer birimlerin hizmet ettiği hasta sayısı her geçen gün artmaktadır. Mevcut düzenlemelerin, standartların ve mevzuatın yeni eğilimler çerçevesinde güncellenmesi ve geliştirilmesi sektördeki kamu hizmetlerinin varlığının bir gereğidir. (Ayдын vd., 2011:13)

Sağlık turizmi, bir tedavinin parçası ya da mevcut sağlıklı durumu korumaya yardım eden bir ürün olarak değerlendirilmelidir. Sağlık turizmi için yapılacak harcamalar, harcamayı yapan birey ve ailelere ve dolayısıyla topluma sağlıklı ve verimli bir gelecek olarak döner. Bu yüzden bu sektörü geri dönüşümü en kazançlı “yatırım alanı” saymak gerekir. Sağlık turizminin önemli bir işlevi de ulusal turizm politikasına hizmet etmesidir. Genel anlamda turizm politikası, tüm turizm sektörleri gibi sağlık turizminin de geliştirilmesi ve ulusal kalkınmaya katkılar sağlaması amacı doğrultusunda devlet tarafından yürütülmektedir. Bu politikanın tarafları olarak devlet, özel sektör ve toplum şeklinde üç temel aktör vardır: Devlet sektörel ve ulusal kalkınma planları ile bütçe yapar, kamu harcamaları, vergiler ve teşvikler yoluyla turizm şirketlerini ve tüketicilerini yönlendirir. (Özkurt, 2007: 128) Dolayısıyla devletin sağlık turizminde önemli ve özel sektör ile STK'dan ayrılmayacak derecede bir payı söz konusudur.

2.2.2. Sivil Toplum Kuruluşları

Günlük hayatımızı oldukça yakından etkileyen hizmetleri yerine getiren kuruluşlar, çoğunlukla, yerel yönetim kuruluşlarıdır. Bununla beraber, topluma yönelik kimi hizmetler, yerel yönetim dışındaki bireyler veya gönüllü kuruluşlar olarak bilinen STK ile özel topluluklar tarafından da yerine getirilebilmektedir. (<http://idari.cu.edu.tr>) Dolayısıyla gönüllü kuruluşlar yerel anlamda halka en yakın kuruluşlar arasında yerini almakta ve daha iyi hizmet sunulması amacıyla yapılan çalışmalarda büyük bir işlevsel rol üstlenmektedirler. Geçmişten günümüze değin gönüllü kuruluşların teşkilatlanması ile karşılaşmaktadır.

Kamu yönetiminde saydamlığın ve hesap verebilirliğin artırılmasında en önemli unsurlardan birisi STK'larının katılımının ve işbirliğinin sağlanmasıdır. Toplumda etkin ve güçlü bir sivil toplumun varlığı kamu yönetimini denetlemek, faaliyetlerini gözetlemek açısından da çok önemlidir. (Sözen ve Alga, 2009: 42) Ayrıca demokrasinin hakim olduğu ülkelerde karşılaşılan stratejik kuruluşlar olarak STK'lar yönetim üzerinde bir denetim mekanizması oluşturmak amacıyla hareket etmekte, yerel yönetimlerde demokrasiyi sağlamakta ve toplumsal gelişmenin kaçınılmaz bir sonucunu oluşturmaktadırlar. (<http://idari.cu.edu.tr>) Bu bağlamda devlet, özel sektör kuruluşlarının birlikte hareketine üçüncü bir ayak olarak eklenen ve olmazsa olmaz olarak görülebilecek olan bu kuruluşlar birer gönüllü kuruluş olup, kalkınma arayışındaki her bir bölge için de ayrıca önemlidir.

Bölgesel kalkınma yalnızca geri kalmış yörelerin kalkındırılmasına yönelik çabaları değil tüm bölgelerin sürdürülebilir ve küresel rekabete dayalı bir kalkınma çabasına girmesini ve özellikle özel

sektör ve yerel yönetimler ile diğer bölgesel aktörlerin süreçte yer almasını sağlayacak bölgeselleşme politikalarının uygulanmasını zorunlu hale getirmiştir. (Devlet Planlama Teşkilatı Müsteşarlığı, 2006) Bu zorunlu değişim süreci toplumu olumlu yönde etkileyen bir olgu olmakla birlikte bir sektörün gelişmesinde de en büyük paya sahip yönetim üzerinde denetim mekanizmasını gerçekleştiren kuruluşlardır. Bu olumlu etki o toplumda yaşayan bireylerin mutluluğu amacıyla hareket ederek onların katılımını sağlamaya amaç edinmektedir. Aktif katılımcı bir anlayışı hedef alan bu kuruluşlar sağlık turizmi açısından da önemli bir konumda yer almaktadırlar.

Hükümetin son yıllarda sağlık ve turizm alanında uyguladığı ciddi politikalar ve yürüttüğü projeler özellikle alternatif turizm türlerinin yaratılması Türkiye'ye önemli kazanımlar sağlamıştır. Konuyla ilgili Bakanlıklar çeşitli adımlar atmışlar, STK'lar, üniversiteler ve sağlık turizmi alanında çalışan şirketler de yeni bir yol açılmasına sebep olmuşlardır. (Balkanat, 2013) Ülkemiz açısından STK'ların sayısının yeterli olduğunu söyleyemeyiz. Fakat sağlık turizmi açısından bakacak olursak gelişim gösteren bir yapılanma vardır denilebilmektedir.

2.2.3. Özel Sektör

1980'lerden sonra devletin özel kesimdeki bir işletme mantığıyla yönetilmesi, devlet yönetiminde kalitenin sağlanması, devletin hizmet sunumunda özel sektör ve STK'nı dikkate almasının gerekliliği, kamu yönetiminde verimli işletilemeyen ve kamusal vergi yükünün artırılmasına, devletin daha çok kamusal harcama yapmasına neden olan işletmelerin özel kesime satılması yönündeki özelleştirme politikaları geleneksel anlamda kamu yönetiminin artık yeniçağda kendine yer edinemeyeceği, yeni bir kamu yönetimi anlayışıyla beraber devleti daha etkin ve verimli kılmanın gerekliliğine işaret etmektedir. (Demirel, 2013: 123)

Böylesine bir ortamdan ülkelerin kamu yönetimlerinin etkilenmemesi mümkün değildir. Yaşanan yoğun rekabet ortamında ve değişimin çok hızlı görüldüğü söz konusu alanlarda, özellikle özel sektörün liderlik ettiği gelişmeleri görmezlikten gelmek ve kendi ulusal alanına çekilmek, kamu yönetimlerini bekleyen en büyük tehlike olarak değerlendirilmektedir. (Özer, 2008: 25) yesi yüksek olan kişiler muayene, teşhis, tedavi, ilaç, vb. giderlerini doğrudan ödemektedirler. (Yolcu, 2012: 33) lkelerde özel sektör ağırlıklı hizmetler yerine getirilmektedir.

Ülkemize dünyanın dört bir yanından tedavi amacıyla turistler gelmektedir. Özellikle 1990'lı yıllar sonrasında ülkemizde kamu sağlık hizmetlerine ilaveten özel sektörün de sağlık hizmetlerine ciddi yatırımlar yaptığı görülmüştür. Bu gelişmeler sonucunda, Avrupa standartlarıyla yarışabilecek düzeyde özellikle büyük illerde özel sağlık kuruluşları artmaya başlamıştır. Yapım ve işletme bakımından yüksek maliyetleri olan söz konusu sağlık tesislerinin yurtdışı pazarlara açılması bu maliyetlerin azaltılması açısından giderek zorunlu bir durum almaktadır. Ayrıca, ülkemizin coğrafi konumu ve sağlık sektöründeki yetişmiş ve eğitilmiş insan gücü sağlık turizminde Türkiye'nin önemli avantajları arasındadır. (Kültür Turizm Bakanlığı, 2012)

3. SAĞLIK TURİZMİ VE YÖNETİŞİMİN VARLIĞINA DAYALI ALAN ARAŞTIRMASI

Bir kişinin sağlığına kavuşması ya da sağlığını koruması için yaşadığı ülkeden başka bir ülkeye ya da aynı ülke sınırları içerisinde kalarak başka bir bölgeye gitmesi ve belli bir süre o ülkenin/bölgenin sağlık hizmetlerinden faydalanması karşımıza sağlık turizmini çıkarmaktadır. Bir çok dünya ülkesinde ve ülkemizde son yıllarda da gelişim sergileyen bu konu özellikle ekonomik, siyasal, sosyal ve kültürel anlamda da etkinlik göstermekte ve kamu politikalarının oluşumunu etkilemektedir. (Korkmaz Özcan ve Aydın, 2015: 69)

Ülkemiz mevcut coğrafi konumu, Avrupa Birliği'ne girme isteği ve sağlıktaki dönüşüm projesi, özel sağlık sektörünün geldiği durum ve turizmdeki gelişmeler göz önüne alındığında sağlık turizminin ciddiyeti ve ülkeye getireceği ekonomik değer çok büyüktür. (Çiçek ve Adveren, 2013, 26)

Araştırma için Antalya Bölgesindeki kurum ve kuruluşların seçilmesinin sebebi, özellikle ülkemizde sağlık turizmi açısından nitelikli iş gücüne ve hizmet kalitesine sahip işletmeler bu bölgede yoğunluk kazanmasıdır. Ayrıca Antalya ili turizmde artan önemine paralel olarak dört mevsimde de turizm olanaklarının ve tesislerinin olduğu bir il olmasının yanında iklim, doğal güzellikler, uluslararası tanınırlık düzeyinin yüksek olması ile en çok turist kabul eden illerden birisidir.

3.1. Sağlık Turizmi Aktörlerine İlişkin Alan Araştırması

Sağlık turizminde karşımıza çıkan kişiler sağlığı kötüleşmiş olan kişiler ile sağlığını korumaya duyarlı kişilerden oluşmaktadır.

Günümüzde sağlık turizminden yararlanmak isteyenler artık sağlık sorunlarını çözerken, yalnızca kendi ülkelerindeki doktorları ya da fiyatları değil; en iyi çözüm ve en iyi fiyat seçeneklerini değerlendirerek hareket etmektedir. Bundan yola çıkarak; tedavi ve tatil amaçlı, şehirlerarası ya da ülkelerarası yapılan seyahatlerden doğan tüm etkinliklere “Sağlık Turizmi” denilmektedir. (Zengingönül vd., 2012: 4) Ülkemize sağlıklı olarak dinlenme ve eğlenme veya Türkiye'nin bir çok zenginliklerini (kültür ve, tarih, dağ, mağara vb.) tanıma amaçlı gelen kişilerin sağlığını ve bulunduğu ortamın sağlıklı olmasını kapsar. Turistler öncelikli olarak alt yapısı mükemmel sağlığını tehlikeye atmayacak ortam ve kurumları tercih edecektir. Buna rağmen beklemedik sebeplerden dolayı hastalanırsa acil ve güvenilir bir sağlık hizmeti talep edecek ve kendilerini güvende hissedeceklerdir. (<http://www.saglikturizmi.org.tr>) Ülkemizde sayılan birçok zenginliğe sahip olan il olarak karşımıza çıkan Antalya turizm sağlığı alanında önde olmakla birlikte sağlık turizmi alanında da kendisini bu konuda marka şehir olarak kabul ettirebilecek kapasitede bir ildir.

Sağlık turizmi, tıbbi olarak başlatılmış bir tedavinin parçası ya da mevcut sağlıklı durumu korumaya yardım eden bir “ürün” bağlamında değerlendirilmelidir. Sağlık turizmi için yapılacak harcamalar, harcamayı yapan birey ve ailelere ve dolayısıyla topluma “sağlıklı ve verimli bir gelecek” olarak geri dönmektedir. Bu yüzden bu sektör geri dönüşümü en kazançlı “yatırım alanı” olarak sayılmaktadır. (Özkurt, 2007: 128)

Antalya turizm sektörü açısından ülke ekonomisine olan katkısı ile ön planda olan bir ilimizdir. Sahip olduğu doğal ve kültürel zenginliği, iklimi, kaliteli konaklama tesisleri öne çıkan birçok özellikleri ile gelen turist sayısı bakımından bir çok ülkeden yoğun talep görmektedir. Bu kaliteyi devam ettirerek daha fazla kazanç elde etmek ve sınırlı olan turizm aylarını bütün bir yıla yayabilmek için alternatif turizm türü olarak sağlık turizmi Antalya ili için önemli bir fırsattır.

Sağlık turizminin yapısal değerlendirmesi çerçevesinde hizmeti veren ve aracılık edenler ile devletin yetkili birimlerine yönelik olarak konuyla ilgili anket çalışması yapılmış ve çıkan sonuçlar değerlendirilmiştir. Bu çalışma ile amaçlanan Antalya ili açısından sağlık turizminin mevcut durumu incelenerek, aktörler (kamu-özel sektör ve STK vb.) açısından bir değerlendirme yapmak ve sonucunda da YKY anlayışına uygun olarak yönetim ilkesinin kent içinde işlevselliğini ortaya koyabilmektir.

3.1.1. Araştırmanın Konusu

Sağlık turizminin önemli bir işlevi de ulusal turizm politikasına hizmet etmesidir. Genel anlamda turizm politikası, tüm turizm sektörleri gibi sağlık turizminin de geliştirilmesi ve ulusal kalkınmaya katkılar sağlaması amacı doğrultusunda devlet tarafından yürütülmektedir. Fakat bu politikanın aynı

zamanda ayrılmaz parçaları olan devlet, özel sektör ve STK şeklinde üç temel aktörü vardır. Konunun değerlendirilmesi yapılırken de bu üç aktör üzerinden yola çıkılmıştır.

Antalya ili örneği üzerinden yapılacak olan sağlık turizmi yapısal değerlendirilmesi kamu-özel sektör ve STK'nın birlikte hareket etmesi anlayışı ile üniversiteler, hastaneler, sigorta şirketleri, seyahat acenteleri ve tur operatörleri, ulaşım şirketleri, STK, konaklama tesisleri vd. kamu kurumları arasındaki birlikteliğin yerine getirilmesi çerçevesinde yapılmaktadır. Oluşturulacak olan işbirliği ile sağlık turizminin pazar payı artırılacak ve ulusal ve bölgesel düzeyde kalkınma daha iyi sağlanmış olacaktır. Buradan yola çıkarak uygulanan kamu politikaları ve yapılan çalışmalara dayalı yetkili kişilere sorulan sorularla yönetişimin yeterli olup olmadığına dair cevaplar aranmıştır.

3.1.2. Araştırmanın Amacı ve Önemi

Araştırmanın amacı, ikamet ettiği ülke dışında başka bir ülkeye giderek konaklayan ve tedavi olmak amacı ile seyahat eden kişilerin daha kaliteli ve iyi koşullarda sağlık hizmetlerini alabilmelerini sağlayarak, Antalya'nın sağlık turizmi alanında tercih edilen bir yer olmasının sağlanması için eksikliklerin belirlenmesi ve bu yönde çalışmaların yürütülmesini sağlamaktır. Bu amaçla sağlık turizmi konusunda yetkili kişilere sorulan anket soruları aracılığıyla onların konuya bakış açıları, beklenti ve ölçütleri değerlendirilmiştir. Daha önce turistlere, hastane ya da otel yetkililerine yapılmış olan anket çalışmaları mevcut olmakla birlikte, konuyu kamu-özel sektör ve STK tümüyle ele alarak yetkili kişiler üzerinde yapılmış bir çalışmaya yer verilmemiştir. Dolayısıyla bu alandaki akademik bir çalışma boşluğunun kapatılması açısından çalışma ayrıca önem teşkil etmektedir.

Antalya Bölgesi, sahip olduğu potansiyel değerleri ve altyapısı ile sağlık turizmi açısından oldukça elverişli olmasına rağmen, ülkemizdeki bazı düzenlemelerin benzer ülkelerdeki gibi yeterli olmamasından dolayı sektör gereken sıçramayı yapamamaktadır. Bu çalışma ile sağlık turizminin değerlendirilmesi yapılırken alan çalışmasıyla birlikte çözüm önerileri ortaya konacaktır. Kısaca asıl amaç Türkiye’de gelişerek yaygınlık kazanmaya başlayan sağlık turizmi sektörü konusunda Antalya Bölgesi’nin yapısal olarak sorunlarını tespit ederek; mevcut potansiyeller üzerinden sektörün gelişmesi için gerekli alternatif çözüm önerilerini sunmak ve yönetişimin eksik olup olmadığına bakarak işbirliğinin bu sektör için önemini vurgulamaktır.

3.1.3. Araştırmanın Evreni ve Örneklem

Evrenimiz Antalya merkez ve çevre ilçelerden tüm kamu, özel sektör ve STK şeklindedir. Örneklemimiz bu grup içerisinde Antalya’da faaliyet gösteren tüm kamu, özel sektör ve STK yerine, sağlık turizm hizmeti veren ya da vermesi gerekmekte olanlar belirlenerek oluşturulmuştur. Örneklem olarak belirlemiş olduğumuz 115 kurum ve kuruluş arasından 47 kamu, 50 özel sektör, 9 STK olmak üzere 106 kişiye ulaşılarak anket sorularımıza cevap bulunmuştur.

Böylelikle örneklemimizi Antalya’da otel, sigorta acentaları, tur operatörleri gibi özel sektör ile STK, kamu-özel hastaneler, il müdürlükleri, belediyeler, kaymakamlıklar ve bu alanda çalışmalar yürütmekte olan Valilik, Batı Akdeniz Kalkınma Ajansı (BAKA) gibi kurum ve kuruluşların sağlık turizmi alanında faaliyet yürüten birer yetkili kişi oluşturmaktadır.

3.1.4. Verilerin Analizi

Her kurumdan bu konuda çalışan ve kurumu temsil eden birer yetkili kişiye veri toplama tekniği olarak anket uygulaması yapılmış, elde edilen veriler SPSS (Statistical Package For Social Sciences-Sosyal Bilimciler için İstatistik Paketi) For Windows 11.5 ile analiz edilmiştir.

3.2. Araştırmaya Katılanların Demografik Özelliklerine İlişkin Bulgular

Çalışmamızda toplam 106 anket verisi analizde kullanılmıştır. Anketin son bölümünde cevaplayıcıların özellikleri ile ilgili demografik sorulara yer verilmiştir. Bu sorular cinsiyet, yaş, öğrenim durumu ve kurumdaki görev ve yabancı kişilere yönelik olarak eğitim alıp almadıkları ile ilgilidir. Bu sorulara cevaplayıcılar tarafından verilen cevapların istatistiki sonuçları aşağıdaki tablolarda verilmiştir.

Tablo 3.1, araştırmaya katılan kişilere ait demografik özellikleri göstermektedir. Tablo 3.1'de araştırmaya katılanların kurumdaki görevlerine göre frekans ve yüzdeler verilmiştir. Bu kişilerin çoğunluğu %59,4 ile yönetici pozisyonundadır. Bunu %17 ile üst düzey yöneticiler, %12,2 ile diğer pozisyonda görev alanlar ve eşit yüzdeleri ile (%5,7) kurucu ve ortak pozisyonunda bulunan kişiler izlemektedir.

Tablo 3.1. Kurumdaki Göreve Göre Dağılım

Kurumdaki görev	Frekans	Yüzde
Kurucu	6	5,7
Yönetici	63	59,4
Ortak	6	5,7
Üst Düzey Yönetici	18	17,0
Diğer	13	12,2

Araştırmaya katılan kişilerin cinsiyetine göre dağılımları Tablo 3.2'de verilmiştir. Buna göre araştırmaya katılanların %69'u erkek, %31'i kadındır.

Tablo 3.2. Cinsiyete Göre Dağılım

Cinsiyet	Frekans	Yüzde
Erkek	73	68,9
Kadın	33	31,1

Tablo 3.3. Yaşa Göre Dağılım

Yaş	Frekans	Yüzde
20-29	7	6,6
30-39	33	31,1
40-49	47	44,3
50-59	13	12,2
60 ve üzeri	6	5,6

Tablo 3.3'de ise kişilerin yaş gruplarına göre dağılımı verilmiştir. Katılımcıların çoğunluğu %44,3'lük dilim ile 40-49 yaş arasında bulunmaktadır. Bunları %31,1 ile 30-39 yaş grubu takip ederken %12,2'si 50-59 yaş grubundadır. %6,6'lık payı 20-29 yaş grubu ve %5,6'lık payı ise 60 yaş ve üzeri oluşturmaktadır.

Katılımcıların eğitim düzeyine göre dağılımı Tablo 3.4'de verilmiştir. Çoğunluğu lisans ve lisans üstü düzeyinde olan katılımcıları arasında 8 kişi ön lisans, 1 kişi ilk-orta ve 10 kişi ise lise mezundur. Lisans mezunları 69 kişi ile örneklemin %65,1'ini oluşturmaktadır. Lisans üstü mezunları da %17,1'lik bir orandadır.

Tablo 3.4. Eğitim Durumuna Göre Dağılım

Eğitim durumu	Frekans	Yüzde
İlk-Orta	1	0,9
Lise	10	9,4
Ön Lisans	8	7,5
Lisans	69	65,1
Lisans Üstü	18	17,1

Katılımcıların sağlık turizmi ile ilgili faktörlerin Antalya'daki düzeyi ve önemi hakkındaki önermelere ilişkin görüşleri alınmıştır. Soruya "Hiç", "Düşük", "Orta", "Yeterli", "Tam" ya da "Fikrim yok" şeklinde yanıt verilmesi istenmiştir. Tablo 3.5'da verilen cevaplar özetlenmiştir.

Tablo 3.5. Sağlık Turizmi ile İlgili Faktörlerin Antalya'daki Düzeyi ve Önemi Hakkındaki Önermelere Göre Dağılımlar

Sağlık turizmi ile ilgili faktörlerin Antalya'daki düzeyi ve önemi hakkındaki önermeler	Cevap	Frekans	Yüzde*
1.Özel sektörün sağlık turizmi konusunda çabaları hangi düzeydedir?	Düşük	12	11.3
	Orta	61	57.5
	Yeterli	19	17.9
	Tam	5	4.7
	Fikrim yok	9	8.5
2.Antalya için yapılan sağlık turizmi çalışmaları hangi düzeydedir?	Hiç	2	1.9
	Düşük	39	36.8
	Orta	44	41.5
	Yeterli	9	8.5
	Tam	1	0.9
3.Kurulan tesislerin, çevre kalitesi (ulaşım, gürültü, altyapı, kirlilik, vb.) ile uyumu hangi düzeydedir?	Hiç	2	1.9
	Düşük	18	17
	Orta	43	40.6
	Yeterli	26	24.5
	Tam	2	1.9
4.Sivil Toplum Kuruluşlarının sağlık turizmi konusunda çabaları hangi düzeydedir?	Hiç	14	13.2
	Düşük	34	32.1
	Orta	35	33
	Yeterli	4	3.8
	Fikrim yok	19	17.9
5.Üniversite gibi eğitim kurumlarının katkısı hangi düzeydedir?	Hiç	6	5.7
	Düşük	30	28.3
	Orta	34	32.1
	Yeterli	12	11.3
	Tam	1	0.9

	Fikrim yok	23	21.7
6.Kamu sektörünün sağlık turizmi konusunda çabaları hangi düzeydedir?	Hiç	7	6.6
	Düşük	45	42.5
	Orta	32	30.2
	Yeterli	6	5.7
	Tam	1	0.9
	Fikrim yok	15	14.2
7.Yerel yönetimlerin konuya duyarlılığı hangi düzeydedir?	Hiç	19	17.9
	Düşük	33	31.1
	Orta	31	29.2
	Yeterli	15	14.2
	Tam	1	0.9
	Fikrim yok	7	6.6
8.Kamu-özel sektör ve sivil toplum kuruluşlarının birlikteliği hangi düzeydedir?	Hiç	7	6.6
	Düşük	47	44.3
	Orta	29	27.4
	Yeterli	5	4.7
	Fikrim yok	18	17
9.Yurtdışı sigorta şirketleri ile koordinasyon hangi düzeydedir?	Hiç	4	3.8
	Düşük	31	29.2
	Orta	27	25.5
	Yeterli	14	13.2
	Tam	1	0.9
	Fikrim yok	29	27.4
10.Bakanlıklar ve sektörler arası koordinasyon hangi düzeydedir?	Hiç	6	5.7
	Düşük	53	50
	Orta	23	21.7
	Yeterli	4	3.8
	Fikrim yok	20	18.9
11.Yabancı tur operatörlerinin satış kataloglarında sağlık turizmi olanakları hakkında bilgilendirmesi hangi düzeydedir?	Hiç	13	12.3
	Düşük	43	40.6
	Orta	17	16
	Yeterli	5	4.7
	Fikrim yok	28	26.4
12.Sağlık turizminde kamu ve özel sektör ortaklığı hangi düzeydedir?	Hiç	15	14.2
	Düşük	49	46.2
	Orta	17	16
	Yeterli	5	4.7
	Tam	2	1.9
	Fikrim yok	18	17
13.Kamu-özel sektör ve Sivil Toplum	Hiç	14	13.2

Kuruluşları karar alırken birbirlerine hangi düzeyde danışmaktadır?	Düşük	49	46.2
	Orta	17	16
	Yeterli	3	2.8
	Tam	1	0.9
	Fikrim yok	22	20.8

*: Tabloda veriler sıralanırken "Orta" yanıtı yüzdesi en yüksek olandan en düşük olana doğru sıralanmıştır.

Tablo 3.5. incelendiğinde, "Özel sektörün sağlık turizmi konusunda çabaları hangi düzeydedir?" önermesinin "Hiç" cevabını hiç almadığı; "Yabancı tur operatörlerinin satış kataloglarında sağlık turizmi olanakları hakkında bilgilendirmesi hangi düzeydedir?", "Kamu-özel sektör ve sivil toplum kuruluşlarının birlikteliği hangi düzeydedir?", "Bakanlıklar ve sektörler arası koordinasyon hangi düzeydedir?", "Sivil Toplum Kuruluşlarının sağlık turizmi konusunda çabaları hangi düzeydedir?" önermelerinin ise "Tam" cevabını hiç almadığı görülmektedir. En fazla "Orta" cevabı verilen önermeler;

- %57,5 ile "Özel sektörün sağlık turizmi konusunda çabaları hangi düzeydedir?"
- %41,5 ile "Antalya için yapılan sağlık turizmi çalışmaları hangi düzeydedir?"
- %40,6 ile "Kurulan tesislerin, çevre kalitesi (ulaşım, gürültü, altyapı, kirlilik, vb.) ile uyumu hangi düzeydedir?" önermesidir. En fazla "Düşük" cevabı verilen önermeler;
- %50 ile "Bakanlıklar ve sektörler arası koordinasyon hangi düzeydedir?"
- %46,2 ile "Kamu-özel sektör ve sivil toplum kuruluşları karar alırken birbirlerine hangi düzeyde danışmaktadır?"
- %46,2 ile "Sağlık turizminde kamu ve özel sektör ortaklığı hangi düzeydedir?"
- %44,3 ile "Kamu-özel sektör ve sivil toplum kuruluşlarının birlikteliği hangi düzeydedir?"
- %42,5 ile "Kamu sektörünün sağlık turizmi konusunda çabaları hangi düzeydedir?"
- %40,6 ile "Yabancı tur operatörlerinin satış kataloglarında sağlık turizmi olanakları hakkında bilgilendirmesi hangi düzeydedir?"

Tablo 3.6. Tukey Toplanabilirlik Testi

		Kareler Toplamı	s.d.	Kareler Ortalaması	F	P	
Kişiler arası		1199.269	105	11.422			
Kişiler içi	Maddeler arası	98.356	12	8.196	5.446	.000*	
	Artık	Toplanamazlık	4.500	1	4.500	2.995	.084
		Denge	1891.760	1259	1.503		
		Toplam	1896.260	1260	1.505		
Toplam		1994.615	1272	1.568			
Toplam		3193.884	1377	2.319			

Sağlık turizmi ile ilgili faktörlerin Antalya'daki düzeyi ve önemi hakkındaki önermeler grubundaki soruların analizi için ölçeğin toplanabilir ölçek tipinde hazırlanıp hazırlanmadığını test etmek amacıyla Tukey toplanabilirlik testi yapılmıştır. Bu teste ilişkin sonuçlar Tablo 3.6.'da yer almaktadır. $p < 0,05$ olduğu için ölçek toplanabilirlik sonucuna ulaşılmıştır. Ayrıca ölçeğin Cronbach's Alpha değeri 0,855 olup ölçeğin güvenilir olduğu sonucuna ulaşılmıştır.

Sorulara verilen cevaplar:

0= Fikrim yok

1= Hiç

2= Düşük

3=Orta

4=Yeterli

5=Tam

olarak kodlanmıştır. Ölçek toplanabilir olduğundan minimum $0 \cdot 13 = 0$ ve maksimum $5 \cdot 13 = 65$ puan alabilir. BTOPLAM olarak adlandırılan toplam puana ilişkin tanımlayıcı istatistik değerleri Tablo 3.6.'da verilmiştir. Bu tabloya göre, BTOPLAM minimum 0, maksimum 49 değerini almıştır. Elde edilen toplam puan ortalaması ise $27,24 \pm 9,75$ 'dür.

Tablo 3.7. Toplam Puan İçin Tanımlayıcı İstatistikler

	N	Minimum	Maksimum	Ortalama	Std. Sapma
BTOPLAM	106	.00	49.00	27.24	9.75

Tablo 3.8. Tek Örnek T Testi

	Test Değeri = 32					
	t	sd	P (2-yönlü)	Ortalama Fark	Ortalama fark için %95 güven aralığı	
					Üst	Alt
BTOPLAM	-5.019	105	.000	-4.75472	-6.6330	-2.8764

Elde edilen toplam puan ortalaması $27,24 \pm 9,75$ olduğu için,

Hipotez 1: " Antalya'da sağlık turizmi alanında yönetim eksikliği vardır."

hipotezi ortalama=32'ye karşı tek örnek t testi ile test edilmiştir. Hipotez, yokluk ve varlık hipotezleri ile aşağıdaki gibi kurulur.

H₀: Antalya'da sağlık turizmi alanında yönetim eksikliği yoktur.

H₁: Antalya'da sağlık turizmi alanında yönetim eksikliği vardır.

Tek örnek t testine ait sonuçlar Tablo 3.8.'de verilmiştir. p değeri 0,05'ten küçük çıktığı için H₀ hipotezi red edilir ve Antalya'da sağlık turizmi alanında yönetim eksikliği vardır sonucuna ulaşılır.

Tablo 3.9. Sağlık Turizmi ile İlgili Faktörlerin Antalya'daki Düzeyi ve Öneminin Eksikliği Sağlık Turizmi İçin Bir Tehdit Oluşturması Hakkındaki Önermelere Göre Dağılımlar

Sağlık turizmi ile ilgili faktörlerin Antalya'daki düzeyi ve önemi hakkındaki önermeler	Eksikliği Sağlık Turizmi için bir tehdit midir?	Cevap	Frekans	Yüzde*
1.Antalya için yapılan sağlık turizmi çalışmaları hangi düzeydedir?	Eksikliği Sağlık Turizmi için bir tehdit midir?	Evet	79	74.5
		Hayır	2	1.9
		Kısmen	18	17
		Fikrim Yok	7	6.6
2.Yurtdışı sigorta şirketleri ile koordinasyon hangi düzeydedir?	Eksikliği Sağlık Turizmi için bir tehdit midir?	Evet	76	71.7
		Hayır	2	1.9
		Kısmen	18	17
		Fikrim Yok	10	9.4
13.Kamu-özel sektör ve sivil	Eksikliği Sağlık	Evet	72	67.9

toplum kuruluşları karar alırken birbirlerine hangi düzeyde danışmaktadır?	Turizmi için bir tehdit midir?	Hayır	3	2.8
		Kısmen	22	20.8
		Fikrim Yok	9	8.5
11.Kamu-özel sektör ve sivil toplum kuruluşlarının birlikteliği hangi düzeydedir?	Eksikliği Sağlık Turizmi için bir tehdit midir?	Evet	71	67
		Hayır	2	1.9
		Kısmen	20	18.9
12.Kurulan tesislerin, çevre kalitesi (ulaşım, gürültü, altyapı, kirlilik, vb.) ile uyumu hangi düzeydedir?	Eksikliği Sağlık Turizmi için bir tehdit midir?	Evet	71	67
		Hayır	3	2.8
		Kısmen	21	19.8
7.Özel sektörün sağlık turizmi konusunda çabaları hangi düzeydedir?	Eksikliği Sağlık Turizmi için bir tehdit midir?	Evet	70	66
		Hayır	4	3.8
		Kısmen	17	16
11.Yabancı tur operatörlerinin satış kataloglarında sağlık turizmi olanakları hakkında bilgilendirmesi hangi düzeydedir?	Eksikliği Sağlık Turizmi için bir tehdit midir?	Evet	69	65.1
		Hayır	6	5.7
		Kısmen	19	17.9
8.Kamu sektörünün sağlık turizmi konusunda çabaları hangi düzeydedir?	Eksikliği Sağlık Turizmi için bir tehdit midir?	Evet	69	65.1
		Hayır	7	6.6
		Kısmen	18	17
4.Bakanlıklar ve sektörler arası koordinasyon hangi düzeydedir?	Eksikliği Sağlık Turizmi İçin bir tehdit midir?	Evet	67	63.2
		Hayır	2	1.9
		Kısmen	26	24.5
5.Yerel yönetimlerin konuya duyarlılığı hangi düzeydedir?	Eksikliği Sağlık Turizmi için bir tehdit midir?	Evet	64	60.4
		Hayır	4	3.8
		Kısmen	27	25.5
6.Sağlık turizmde kamu ve özel sektör ortaklığı hangi düzeydedir?	Eksikliği Sağlık Turizmi için bir tehdit midir?	Evet	63	59.4
		Hayır	6	5.7
		Kısmen	25	23.6
10.Üniversite gibi eğitim kurumlarının katkısı hangi düzeydedir?	Eksikliği Sağlık Turizmi için bir tehdit midir?	Evet	59	55.7
		Hayır	4	3.8
		Kısmen	33	31.1
9.Sivil Toplum Kuruluşlarının	Eksikliği Sağlık	Evet	55	51.9
		Fikrim Yok	10	9.4
		Kısmen	33	31.1

sağlık turizmi konusunda çabaları hangi düzeydedir?	Turizmi için bir tehdit midir?	Hayır	9	8.5
		Kısmen	31	29.2
		Fikrim Yok	11	10.4

*: Tabloda veriler sıralanırken "Evet" yanıtı yüzdesi en yüksek olandan en düşük olana doğru sıralanmıştır.

Tablo 3.9. incelenecek olursa önermelerin hepsine verilen cevapların %50' sinden fazlası "Evet"dir. Araştırmaya katılanların genel olarak sorulan önermelerin eksikliğinin sağlık turizmi için bir tehdit oluşturduğunu düşündükleri sonucuna ulaşılır. "Sivil Toplum Kuruluşlarının sağlık turizmi konusunda çabalarının eksikliği sağlık turizmi için bir tehdit midir?" önermesi %8,5 ile en fazla "Hayır" cevabını almıştır. "Üniversite gibi eğitim kurumlarının katkısının eksikliği sağlık turizmi için bir tehdit midir?" önermesi %31,1 ile en fazla "Kısmen" cevabını almıştır. "Özel sektörün sağlık turizmi konusunda çabalarının eksikliği sağlık turizmi için bir tehdit midir?" önermesi ise %14,2 ile en fazla "Fikrim Yok" yanıtını almıştır.

Tablo 3.10. Tukey Toplanabilirlik Testi

		Kareler Toplamı	s.d.	Kareler Ortalaması	F	P	
Kişiler arası		765.666	104	7.362			
Kişiler içi	Maddeler arası	15.851	12	1.321	1.866	.035*	
	Artık	Toplanamazlık	5.451	1	5.451	7.742	.005
		Denge	878.083	1247	0.704		
		Toplam	883.534	1248	0.708		
Toplam		899.385	1260	0.714			
Toplam		1665.051	1364	1.221			

"Antalya'da sağlık turizmi alanında yönetim eksikliği sağlık turizmi potansiyelini tehdit eder" önermeleri grubundaki soruların analizi için ölçeğin toplanabilir ölçek tipinde hazırlanıp hazırlanmadığını test etmek amacıyla Tukey toplanabilirlik testi yapılmıştır. Bu teste ilişkin sonuçlar Tablo 3.11'de yer almaktadır. $p < 0,05$ olduğu için ölçek toplanabilir sonucuna ulaşılmıştır. Ayrıca ölçeğin Cronbach's Alpha değeri 0,904 olup ölçeğin güvenilir olduğu sonucuna ulaşılmıştır.

Sorulara verilen cevaplar:

0= Fikrim yok

1= Hayır

2= Kısmen

3= Evet

olarak kodlanmıştır. Ölçek toplanabilir olduğundan minimum $0 \cdot 13 = 0$ ve maksimum $3 \cdot 13 = 39$ puan alabilir. B2TOPLAM olarak adlandırılan toplam puana ilişkin tanımlayıcı istatistik değerleri Tablo 3.12'de verilmiştir. Bu tabloya göre, B2TOPLAM minimum 0, maksimum 36 değerini almıştır. Elde edilen toplam puan ortalaması ise $32,884 \pm 7,290$ 'dir.

Tablo 3.11. Toplam Puan İçin Tanımlayıcı İstatistikler

	N	Minimum	Maksimum	Ortalama	Std. Sapma
B2TOPLAM	106	0.00	39.00	32,884	7.290

Tablo 3.12. Tek Örnek t Testi

	Test Değeri = 20					
	t	sd	P (2-yönlü)	Ortalama Fark	Ortalama fark için %95 güven aralığı	
					Üst	Alt
B2TOPLAM	17,226	105	0.003	12.884	11.399	14.369

"Antalya'da sağlık turizmi alanında yönetim eksikliği sağlık turizmi potansiyelini tehdit eder" hipotezlerini test etmek amacıyla

H₀₂: Antalya'da sağlık turizmi alanında yönetim eksikliği sağlık turizmi potansiyelini tehdit etmez.

H₁₂: Antalya'da sağlık turizmi alanında yönetim eksikliği sağlık turizmi potansiyelini tehdit eder.

hipotezleri kurulur. Hipotez, ortalama=20'ye karşı tek örnek t testi ile test edilmiştir. Tek örnek t testine ait sonuçlar Tablo 3.12'de verilmiştir. p değeri 0,05'ten küçük olduğu için H₀ hipotezi red edilir ve Antalya'da sağlık turizmi alanında yönetim eksikliği sağlık turizmi potansiyelini tehdit eder sonucuna ulaşılır. Bu durum bize göstermektedir ki kamu, özel sektör ve STK'nın tek başına çalışmaları sağlık turizm alanı için yeterli değildir. Batı Akdeniz Kalkınma Ajansı (BAKA) 'nın yapmış olduğu kümelenme çalışmaları da bu bağlamda önem teşkil etmete olup, işbirliği halinde çalışmanın önemi ortaya çıkmaktadır.

SONUÇ ve DEĞERLENDİRME

Küreselleşme ile birlikte, ekonomik, sosyal, kültürel, siyasi, eğitim, sağlık, turizm gibi birçok alan bu etkinliğin içerisine girmiştir. Kişilerin mutlu olmasının ön planda tutulduğu, yaşam kalitesinin yükseldiği, nüfusun hızla çoğaldığı, ihtiyaç ve beklentilerin arttığı ve ulaşım olanaklarının geliştiği bu ortamda insanların kendi buldukları ülke dışında, başka ülkelere giderek sağlık hizmeti alması amacıyla "sağlık turizmi" kavramı ortaya çıkmıştır. Bu durum ülkelerin hedeflerini de değiştirmiş, hedeflerin değişmesi uygulanacak politikaları etkilemiş, kurum ve kuruluşların dahil olduğu yeni aktörlerle yeni bir süreç başlamıştır.

Küreselleşme ile birlikte kamu yönetiminde ortaya çıkmış olan bu değişimlerle birlikte kamu-özel sektör ve STK gibi aktörler sağlık turizminin yapılanması ve istenilen sonuçların elde edilmesi açısından oldukça önem arz etmektedir.

Özellikle 1980'lerden sonra hızlanan küreselleşme süreci değişim noktasında birçok alanda kendisini hissettirmiştir. Böyle bir süreçte bu değişimden kamu yönetimi de etkilenmiş, merkez-yerel arasındaki ilişkiler değişime uğramış, YKY anlayışı ile yeni bir boyuta geçilmiştir. Bu anlayış ile ortaya çıkan kalitelilik, hesap verebilirlik, müşteri odaklılık, rekabete dayalılık, girişimcilik, sonuca odaklılık, etkinlik ve verimlilik kavramları bu süreci destekleyen özellikler olarak karşımıza çıkmaktadır. Böylece katı merkezîyetçi, sürece odaklı, kuralcı ve bürokratik anlayışın geçerli olduğu geleneksel yönetim anlayışı, geçerliliğini yitirmiş ve liberalizm ile birlikte yeniden yapılanma doğrultusunda oluşmaya başlayan YKY anlayışı kamu yönetimindeki yenilikler ekseninde olması gerekli değerleri beraberinde getirmiştir.

YKY anlayışı ile karar alma mekanizmalarında değişikliklere gidilerek, katı merkezîyetçiliğin dışına çıkılmış, "yönetişim" kavramı ön plana geçmiştir. Böylece işbirliğine önem verilerek kamunun tek başına yürüttüğü faaliyet alanları yerel yönetim kuruluşları, özel sektör ve STK'lar arasında paylaşılmıştır. Türkiye'de alternatif bir turizm çeşidi olarak karşımıza çıkan sağlık turizmi, bu çerçevede özellikle son yıllarda turizm sektörü açısından oldukça önemli konuma gelmeye başlamıştır. Alternatif turizm türleri konusunda oldukça zengin olan Türkiye, var olan potansiyelin

değerlendirilmesiyle, turizmi bölgesellik ile deniz, kum ve güneşten oluşan mevsimsel yoğunlaşmanın dışına çıkarmış olacaktır.

Turizm potansiyeli, iklimi, doğal güzellikleri, kıyıları ve plajları ile ünlü olması sebepleriyle tanınırlığı fazla olan örneklem yeri olarak belirlemiş olduğumuz Antalya bölgesi gerçekleştirilen turizm faaliyetlerinin 12 aya yayılabilmesi ve daha fazla gelir elde edebilmesi açısından önemli bir konumda yer almaktadır. Ayrıca alternatif turizm yöntemlerinden olan sağlık turizmine bu bölge içerisinde daha fazla önem vermek gerekmektedir. Zira tüm bu özellikler sağlık turizminin etkinliği açısından önem arz etmektedir.

Konumuz gereği Antalya ili üzerinde sağlık turizminin yapısal değerlendirmesi yapılırken yönetim eksikliğini olup olmasına ve bu durumun il üzerinde bir tehdit oluşturup oluşturmadığına bakılmıştır. Dolayısıyla ele alınan yapısal değerlendirmede kamu ve özel sektör ile STK'nın sağlık turizmi değerlendirmesi yapılırken, eğitim boyutu da dahil edilerek bütünlük sağlanmaya çalışılmıştır. Kamu kesiminde; Antalya Valiliği, Antalya İl Özel İdaresi, Antalya İl Sağlık Müdürlüğü, Antalya İl Kültür ve Turizm Müdürlüğü, Antalya Büyükşehir Belediyesi, Batı Akdeniz Kalkınma Ajansı (BAKA), kamu hastaneleri ele alınmışken, özel sektörde; ulaşım şirketleri, seyahat acenteleri ve tur operatörleri, sigorta şirketleri, konaklama ve özel hastaneler ele alınmıştır. Özellikle STK içerisinde sağlık turizmi konusunda aktif şekilde çalışmakta olan Antalya Sağlık Turizmi Derneği (ANSAT), Türkiye Seyahat Acentaları Birliği (TÜRSAB), Akdeniz Sağlık İşletmeleri Derneği (AKSİD), Akdeniz Sosyal Dayanışma, Eğitim, Sağlık ve Kültür Derneği (ASDA Vakfı), Antalya Masaj ve Doğal Terapiler Derneği, Akdeniz Turistik Otelciler ve İşletmeciler Birliği (AKTOB), Antalya Tanıtım Vakfı (ATAV), Antalya Ticaret ve Sanayi Odası (ATSO) gibi kuruluşlar üzerinde inceleme yapılmıştır. Son olarak ise eğitim boyutuyla yapılan yapısal değerlendirmeye Akdeniz Üniversitesi Hastanesi, Eğitim ve Araştırma Hastanesi, Antalya Millî Eğitim Müdürlüğü kuruluşları dahil edilmiştir.

- Sağlık turizminin alternatif bir turizm türü olmaktan çıkartılıp, temel anlamda önemsenmesi gerekmektedir.
- Özellikle özel sektörde; aracı kuruluşlar olarak seyahat acentaları ve tur operatörleri ile hizmeti verenler olarak dış poliklinikleri yurt dışı bağlantılarını kuvvetli tutarak işbirliği arayışı içerisine girmekte, kendilerini tanııtma konusunda reklam, broşür, katalog hazırlama gibi çeşitli faaliyetlerde bulunmaktadırlar.
- Sağlık sektöründe sunulan hizmet kalitesinin tanıtıcı araçlarla geliştirilmesinin sağlanması gerekmektedir.
- Gerek kamu gerekse de özel sektörde alt yapı ve nitelikli personel eksikliklerinin giderilmesi gerekmektedir.
- Sağlık turizmi alanında potansiyele sahip olan fakat tanınırlığı pek olmayan Antalya'nın marka olması için çalışılması gerekmektedir. Kurumlar arası işbirliği bu yüzden önem teşkil etmektedir.
- Sağlık Bakanlığı, sağlık turizmi ile uğraşmak isteyen sektör yöneticilerine ve özel sektöre ruhsat ve sicil verirken biraz daha iller bazında opsiyonel olmalıdır. Dolayısıyla Antalya gibi turizm alanında önde olan bir il için kolaylık sağlanmalı ki sağlık turizmi alanında yapılacak tesislerin faaliyete geçirilmesi hızlandırılmış olacaktır.

Antalya ili henüz bir marka olarak bilinmemekle birlikte "ucuz tatil, ucuz tedavi" durumu daha çok bilinmektedir. Bunun için doğru bir yöntem belirlenmesi ve markalaşması sağlanmalıdır.

Sağlık turizminin yapısal değerlendirmesi çerçevesinde hizmeti veren ve aracılık edenler ile devletin yetkili birimlerine yönelik olarak yapılmış olan ankette, Antalya ili açısından sağlık turizminin kamu-özel sektör ve STK ile bazı yetkili birimler (Valilik, Kaymakamlıklar vb.) açısından nasıl bir

işlevsellik içerisinde yürütüldüğüne bakarak bir değerlendirme yapılmıştır. Buna göre yapılan değerlendirmede YKY anlayışı çerçevesinde yönetim ilkesinin kent içinde işlevselliği ortaya koyulmaya çalışılmıştır. "Antalya'da sağlık turizmi alanında yönetim eksikliği vardır.", "Antalya'da sağlık turizmi alanında yönetim eksikliği sağlık turizmi potansiyelini tehdit eder." şeklindeki hipotezlerimize göre çıkan sonuçlar bütün bunları doğrulamaktadır.

KAYNAKÇA

- Akçakaya M., Yücel N., Değişim Mühendisliği ve Türk Kamu Yönetiminde Uygulanabilirliği, *Sayıştay Dergisi*, S. 66-67, s.15. <http://www.sayistay.gov.tr/dergi/icerik/der6667m1.pdf>, 03.11.2015
- Aydın D., Aktepe C. ve Arslan S., (Kasım 2011). *Yabancı Hastalara Sağlık Hizmeti Sunumunda Kamu Hastanelerinin Rolü*, Ankara, <http://www.saglik.gov.tr/SaglikTurizmi/dosya/1-75592/h/turkiyede-medikal-arastirma-08052012.pdf>, 13.04.2016.
- Balkanat S., "Sağlık Bakanlığı'nın Sağlık Turizmi Alanında Üniversite-Sivil Toplum Kuruluşları ile İşbirlikleri", http://astd.org.tr/uploads/files/Serhan%20BALKANAL%204_STK.pdf, 05.04.2013.
- Bayramoğlu S., (2008). *Yönetişim, Ekonomik Kurumlar ve Kavramlar Sözlüğü*, F. Başkaya, A. Ördek, (ed.), Özgür Üniversite Yayınları, 1. Baskı, Ankara.
- Berzeg K., (1996). *Liberalizm ve Türkiye*, Liberal Düşünce Topluluğu Yayınları, Ankara.
- Canpolat H., (2011). "Küreselleşme ve Kamu Yönetimi", A. Kesik, H. Canpolat (Edi.), *Küreselleşme ve Kamu Yönetiminde Dönüşüm*, Seçkin Yayıncılık, Ankara.
- Çiçek R. ve Avderen S., (2013). Sağlık Turizmi Açısından İç Anadolu Bölgesi'ndeki Kaplıca ve Termal Tesislerin Mevcut Yapısının ve Potansiyelinin Belirlenmesine Yönelik Bir Araştırma, *KMÜ Sosyal ve Ekonomik Araştırmalar Dergisi*, C.15, S. 25, s. 25-35.
- Demirel D., Küresel Eksende Devletin Yeni Kimliği: "Etkin Devlet", *Sayıştay Dergisi*, S: 60, s.123. <http://sayistay.gov.tr/yayin/dergi/icerik/der60m6.pdf>, 02.03.2015.
- Devlet Planlama Teşkilatı Müsteşarlığı, (2006). "Bölgesel Gelişimde Temel Araçlar ve Koordinasyon Özel İhtisas Komisyonu Raporu", *Dokuzuncu Kalkınma Planı 2007-2013*, Ankara.
- Erkek S., (2013). "UNDP (Birleşmiş Milletler Kalkınma Programı) Tarafından Yürütülen Yerel ve Bölgesel Kalkınma Çalışmaları ve Bu Kapsamda Ön Plana Çıkan Demokratik Yönetişim İlkeleri", Özer Buğra, Şeker Güven, *Yerel ve Bölgesel Kalkınma: Küresel ve Yerel Bakış Açuları*, Celal Bayar Üniversitesi Matbaa Birimi, Manisa.
- Farazmand A., "Küreselleşme ve Kamu Yönetimi", (Çeviren: S. Kaygalak), *Mülkiye*, C. 25, S. 229, s. 264-265.
- Koçel T., (Nisan 2010). *İşletme Yöneticiliği, Yönetim ve Organizasyon-Organizasyonlarda Davranış-Klasik-Modern-Çağdaş ve Güncel Yaklaşımlar*, Genişletilmiş 12. Baskı, Beta Basım Yayım Dağıtım, İstanbul.
- Korkmaz Özcan Z. ve Aydın V., (2015). *Sağlık Turizmi (Teori ve Politika)*, Umuttepe Yayınları, Kocaeli.
- Ökmen, M., Yılmaz, A., Baştan, S. (2004), "Kamu Yönetiminde Yeni Yaklaşımlar ve Bir Yönetişim Faktörü Olarak Yerel Yönetimler" Kuramdan Uygulamaya KAMU YÖNETİMİ, (Edit. M.Ökmen, A.Yılmaz), Gazi Kitabevi, Ankara, (23-80).
- Ökmen M. ve Parlak B., (2010). *Kurumdan Uygulamaya Yerel Yönetimler-İlkeler, Yaklaşımlar ve Mevzuat*, Alfa Aktüel, Bursa.
- Özer M. A., *Küreselleşme Kışkırcısında Yönetim*, Temmuz-Ağustos 2008, s.25. <http://www.ceis.org.tr/dergiDocs/makale232.pdf>, 16.12.2015.
- Özer M. A., (2006). Yönetişim Üzerine Notlar, *Sayıştay Dergisi*, Ankara, S.63, s.63. <http://www.sayistay.gov.tr/dergi/icerik/der63m4.pdf>, 10.01.2016.
- Özkurt H., (2007). "Sağlık Turizmi Tahvilleri", *Maliye Dergisi*, S.152, s.126. http://dergiler.sgb.gov.tr/calismalar/maliye_dergisi/yayinlar/md/152/hatice_ozkurt.pdf, 22.01.2016.
- Reisman David, *Health Tourism*, Social Welfare Through International Trade, USA, 2010.
- Sözen S., Alga B., (Nisan 2009). *İyi Yönetişim*, İçişleri Bakanlığı Genel Yayın No: 654, Pozitif Matbaacılık, Ankara.
- Tekeli İ., (1996). "Yönetim Kavramı Yanısıra Yönetişim Kavramının Gelişmesinin Nedenleri Üzerine", *Sosyal Demokrat Değişim*, (45-54).
- What is Good Governance?, United Nations Economic and Social Commission for Asia and the Pacific. <http://www.unescap.org/pdd/prs/projectactivities/ongoing/gg/governance.pdf>, 10.04.2016.

Yolcu H., (2012). *Müstakil Sanayici ve İşadamları Derneği (MÜSİAD) Araştırma Raporları: 81*, Sağlık Sektör Kurulu Raporu, İstanbul.

Zengingönül O. vd., (2012). *Sağlık Turizmi: İstanbul'a Yönelik Bir Değerlendirme*, Ekonomistler Platformu, İstanbul.

<http://idari.cu.edu.tr/igunes/yerel/sivil1.htm>, 04.01.2015.

<http://www.saglikturizmi.org.tr/media/Pdf/11.pdf>, 12.02.2016.

<http://www.kultur.gov.tr/TR/belge/1-43683/genel-tanim.html>, 09.11.2015.

Extended English Abstract

Globalization in the health and tourism sectors as well as in many sectors has shown its effectiveness. These two worldwide sectors which are among to other sectors, are showing the fastest growth, thus provide a positive contribution to the economy of the state, more valuable time for people, holidays and for reasons such as increasing emphasis on living quality has been achieved facilities in order to receive as well as health services. According to this reaching to the health of a person, in this respect, protect health or the country of residence for the development of another country or go to another part of staying in the same country borders some time in that country / region to benefit from the health and leisure services has led to the development of health tourism. Thus, the process of public administration, health tourism as a result of changes occurring in the industry in terms of public policy, governance issues were examined.

The government plays an active role in the change, of private sector and NGOs are seen as integral parts of a whole. Because these actors in terms of management, shows the importance of each component of patients cooperation in terms of moving.

Health providing services under the structural evaluation of tourism and intermediaries conducted a survey on, for the issue with the competent authority of the state and the results were evaluated. This study intended to examining the current state province Antalya, in terms of actors of health tourism (public-private sector and NGOs, etc.). In an evaluation to make the results in terms of in accordance with the New Public Management approach for to put the functionality in the town of governance principles. Our country is in the geographical position for the European Union to being entered. Therefor the desire and transformation projects on health, which come of with the private health sector situation. Considering the developments in tourism will bring to the health tourism seriousness and a great value add at country's economics. (Flowers and Adverium by 2013, 26)

The Antalya region, especially in business with a qualified labor force and the quality of service to our country in terms of health tourism is gaining intensity in this region. In addition, the province Antalya has a parallel growing importance of tourism for which there are in all four seasons of tourism amenities and climate as well as being a city of natural beauty, which accepts most tourists with its high international recognition level is set to be one of our provinces. In this context, this study performed on samples of Antalya in Turkey, health tourism, aimed to examine the governance framework by considering the actors, such as public-private sector and NGOs. The studies are the first "Change and Governance" section of the frame in a dynamic state of change which seen as actors, NGOs and private sectors were examined. Then the "Health Tourism and Governance Based Assets Field Research" was conducted in two parts which made to work on together. Antalya hotels, insurance agencies, tour the private sector and civil society organizations such as operators, public and private hospitals, provincial administrations, municipalities, prefectures and the Governor's Office, which conducts studies in this area, carries out activities in SEE, such as institutions and health tourism organizations area of the authorized person To a sample which is determined. Section studies are necessary to demonstrate that it has the potential

for a health tourism in Antalya, Antalya in terms of health tourism represents important whether there is a lack of governance. Because, according to the survey which will be held in Antalya on whether the authorized persons and the lack of governance is essential in terms of creating views that create a threat to the health tourism this deficiency.

Working on this issue from all institutions and organizations representing conducted a survey as data collection techniques authorized person, the data obtained using SPSS (Statistical Package For Social Sciences- Statistical Package for Social Scientists) were analyzed by For Windows 11.5.

Most of the participants are between the ages of 40-49% now 44,3'lük. These are followed by the 30-39 age group with 12.2%, while 31.1% is in the age group 50-59. 6.6% share of the 20-29 age group and 5.6% while the share constitutes 60 years and older. The majority of participants with higher levels of pre-graduate and undergraduate 8 people, while 1 person has graduated high school and early-mid 10 people. Graduates who constitute 65.1% of the sample with 69 people. Graduate education is a rate at 17.1%.

According to the results of the survey, in Antalya there is a lack of governance in the field of health tourism which has been concluded for lack of the potential, to threaten promotion, which in this context would be held in the medical tourism field, that is done in cooperation with the information and practice activities, of creation for this framework of public policy of both countries, as well as economic terms of province Antalya, political, significant gains in social and cultural.

- Health tourism, should be heeded in the fundamental sense.
- Especially in the private sector; travel agents as intermediaries and dental clinics as that service with tour operators abroad connections to enter into cooperation seeking to hold strong, advertising in promoting themselves, brochures, catalogs, such as the preparation are found in a variety of activities.
- Identifier of the service quality in the health sector should be provided with the development tools.
- Both the public or the private sector need to be fixed infrastructure and lack of qualified personel.
- Health, which has the potential in the tourism sector, needs to be studied to be the brand of non-recognition of Antalya. Inter-agency cooperation is of importance so.
- Ministry of Health, has to manage licence and registration optional for the health tourism, while a little more in some provinces. Thus Antalya province which should provide a convenience to major tourist areas such as the activation of the facility to be built in the medical tourism field will be accelerated.
- A tourist who has come for health care, has 8 times more economical value than a normal vacation tourist.
- The province Antalya is still unknown in health tourism. It has to be a trade mark in this sector and therefore a strategic way has to been chosen for this sector.